

ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่

ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร*

Successful Factors of Sufficiency Economy Village

of Wang Nok Khai Village

Nong Nok Khai Sub-District, Krathumbaen District, Samut Sakhon Province

รัฐภูมิ ภูแก้วเฟือก**

Rathapoom Phookaewphauk

6414832018@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ปัญหาและอุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ผลการศึกษานี้พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตามแนวคิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยที่ได้กำหนดไว้เป็นศักยภาพ จำนวน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านจิตใจและสังคม มี 7 ตัวชี้วัด ด้านเศรษฐกิจ มี 5 ตัวชี้วัด ด้านการเรียนรู้ มี 7 ตัวชี้วัด และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี 4 ตัวชี้วัด พบว่า หมู่บ้านวังนกไข่ มีการประยุกต์ปรับใช้กับชุมชนจากการดำเนินงานสู่การพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับ “กินดี อยู่ดี” โดยมีการประเมินตัวชี้วัดทั้งหมด 23 ตัวชี้วัด ซึ่งจะต้องผ่าน 17 ตัวชี้วัด และหมู่บ้านวังนกไข่ได้ผ่าน 22 ตัวชี้วัด โดยมีปัญหาและอุปสรรคได้แก่ 1. การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. การขาดการสร้างแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบปราชญ์ชุมชน 3. ชุมชนยังขาดการปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันในด้านเทคโนโลยี ซึ่งมีวิธีการแก้ไขปัญหา ดังนี้ 1. ควรมีการฝึกอบรมในด้านต่างๆ ที่สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นจากหน่วยงานภาครัฐ 2. ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในการจัดอบรมสร้างแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบปราชญ์ชุมชน 3. ควรมีการอบรมสอนการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ในชุมชน ข้อเสนอแนะในการวิจัยคือ 1. ควรมีการฝึกอบรมและไปศึกษาดูงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาหมู่บ้าน 2. ควรมีการฝึกอบรมผู้นำหมู่บ้านหรือปราชญ์ชุมชน รวมทั้งควรมีการสร้างทีมผู้นำรุ่นใหม่ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3. ควรมีโครงการส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างรายได้เสริมและเพิ่มเติมความรู้ที่ใหม่ ๆ ให้แก่ชาวบ้าน

คำสำคัญ: ปัจจัยความสำเร็จ ; ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ; ศักยภาพ

Keywords: Successful Factors ; Sufficiency Economy ; Ability

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

**นักศึกษาลูกศรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีภูมิประเทศที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพและการประกอบอาชีพ แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังประสบกับปัญหาภาวะยากจน ภายใต้การดำรงชีพและการประกอบอาชีพที่ขาดความมั่นคงและยั่งยืนทางเศรษฐกิจภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปัญหาดังกล่าวได้หยั่งรากลึกเนื่องจากแนวทางการพัฒนาของประเทศเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วตามระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่เน้นการผลิตแบบอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาดังกล่าวจึงเกิดจากการละเลยการวางรากฐานที่มั่นคงของเศรษฐกิจและประชาชนในประเทศ จึงไม่สามารถมีภูมิคุ้มกันที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง พระองค์ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียว จะก่อให้เกิดปัญหาภายหลังได้ จึงทรงเน้นการพอกินพอใช้ของประชาชนในเบื้องต้นก่อน ซึ่งหมายถึง ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน แทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการพัฒนาประเทศ นั่นคือ ทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ของประชาชน เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้น (กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน, 2554, หน้า 5) อีกทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ ที่ยึดหลัก “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมดุลผสมผสาน มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 4) และจากภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน ที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงมหาดไทย กรมฯ จึงได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขยายผลในกระบวนการทำงาน โดยยึดเป็นแนวทางการดำเนินงานตามภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ กรมการพัฒนาชุมชนจึงเริ่มดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านทั่วประเทศ โดยส่งเสริมให้หมู่บ้านหรือชุมชนเดินตามรอยเท้าพ่อสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาเพื่อตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน และสอดคล้องตามแนวคิดประชาชนเป็นศูนย์กลางผ่านการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงและต่อยอดในการยกระดับการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความเป็นต้นแบบ

การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีแนวคิดในการประเมินหมู่บ้านที่เป็นต้นแบบตามเกณฑ์ชีวิตหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด (กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน, 2562, หน้า 17-18) ประกอบด้วย 1) ด้านจิตใจและสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้ มีความสามัคคีและความร่วมมือ มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน มีกองทุนสวัสดิการแก่สมาชิก ยึดมั่นหลักการประชาธิปไตย มีคุณธรรม/จริยธรรม ปลอดภัยและมีความสุข และเชื่อมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ จัดทำบัญชีครัวเรือน ลดรายจ่ายและสร้างรายได้ รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ

มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย และมีวิสาหกิจชุมชน 3) ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้ มีข้อมูลของชุมชน ใช้ข้อมูลและแผนชุมชน ค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนาและปฏิบัติตามหลักการพึ่งตนเอง 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกลุ่มหรือองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้พลังงานทดแทนและมีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้มบเนน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและส่งผลให้หมู่บ้านวังนกไข่ ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดสมุทรสาคร ประจำปี 2565 ชุมชนบ้านวังนกไข่จึงเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของจังหวัดสมุทรสาคร เนื่องด้วยหมู่บ้านวังนกไข่เป็นชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ มีผู้นำชุมชนที่เสียสละเพื่อส่วนร่วม ชาวบ้านมีความสามัคคี และพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนได้เป็นอย่างดี ปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากความเป็นมาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้มบเนน จังหวัดสมุทรสาคร ว่ามีแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอะไร รวมถึงมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอย่างไรต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ฎระเบียบ พระราชบัญญัติ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2. การวิจัยสนาม (Field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้มบเนน จังหวัดสมุทรสาคร

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษาจึงใช้วิธีเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2565, หน้า 47) การเลือกผู้ให้ข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยใช้วิธีการยัดเยียดประสงค์ของการวิจัยเป็นหลักสำคัญ โดยการวิจัยครั้งนี้พิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ และสมาชิกกลุ่มกองทุนในชุมชน ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

ในการพัฒนาหมู่บ้านวังนกไช ตำบลหนองนกไช อำเภอกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วยผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 2 คน และสมาชิกกลุ่มกองทุนในชุมชน จำนวน 1 คน รวมเป็น 6 คน ดังนี้

กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ได้แก่

1. ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านวังนกไช ตำบลหนองนกไช อำเภอกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 1 คน
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านวังนกไช ตำบลหนองนกไช อำเภอกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 1 คน
3. ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านวังนกไช ตำบลหนองนกไช อำเภอกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 1 คน

ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 2 คน ได้แก่

1. ผู้นำกลุ่มอาชีพเกษตรผู้ปลูกฝรั่ง และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากฝรั่ง จำนวน 1 คน
2. ประธานวิสาหกิจชุมชนสวนปาล์มนิสรา จำนวน 1 คน

สมาชิกกลุ่มกองทุนในชุมชน จำนวน 1 คน ได้แก่

1. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังนกไช ตำบลหนองนกไช อำเภอกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เป็นแบบการสัมภาษณ์ที่ใช้กับการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะการสัมภาษณ์ที่อยู่ระหว่างการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ดังนั้นแบบสัมภาษณ์จึงมักไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่จะมีลักษณะผสมผสานระหว่างโครงสร้างข้อคำถามและการกำหนดประเด็นคำถาม (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2565, หน้า 51) และการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลตามที่ได้กำหนดคุณลักษณะไว้และใช้คำถามแบบปลายเปิดเป็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ข้อและกรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย โดยมีการกำหนดถ้อยคำและเรียงลำดับของคำถามไม่แน่นอนตายตัว ดังนั้นในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับถ้อยคำและการเรียงลำดับคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคน และบริบทก่อน การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกนัดหมายและแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะใช้การบันทึกเสียงโดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึก การสนทนาก่อนทุกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปโดยการรวบรวมจากเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว ได้แก่

1.1. หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยายรวมถึงเอกสารทางวิชาการวารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ

1.2. หนังสืออ้างอิงและงานวิจัย ได้แก่ หนังสือวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์

1.3 เอกสารของทางราชการได้แก่เอกสารที่หน่วยงานราชการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เช่น กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้ศึกษาวิจัยจะสัมภาษณ์ตามคำถามที่กำหนดไว้ ในแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์คำถามแบบปลายเปิด โดยมีการกำหนดถ้อยคำและเรียงลำดับของคำถามไม่แน่นอนตายตัวและบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์ (วิโรจน์ กอสกุล, 2565, หน้า 51)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัยเอกสารและการวิจัยสนามโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มตัวอย่าง ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน กลุ่มตัวอย่างผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 2 คน และสมาชิกกลุ่มกองทุนในชุมชน จำนวน 1 คน พบว่า การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ผู้ศึกษาวิจัยได้สรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ จากผลการศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็น ดังนี้

ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยการนำแนวคิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มาเป็นแนวคิดในการประเมินหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และได้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ชุมชนที่ได้รับการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2565 ระดับยอดเยี่ยม กินดี

ด้านจิตใจและสังคม มี 7 ตัวชี้วัด ชุมชนมีการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจผ่าน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ หมู่บ้านวังนกไข่ มีการประชุมวางแผนร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกับภาครัฐ เอกชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ รวมทั้งมีกฎระเบียบต่างๆ ที่ร่วมกันเสนอและปฏิบัติร่วมกันในสังคม จำนวน 10 ข้อ ทำให้ชุมชนเกิดความสงบสุขและได้มีการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันภายในชุมชน

หมู่บ้านวังนกไข่มีกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกองทุนช่วยเหลือให้แก่สมาชิก และได้มีการส่งเสริมการใช้สิทธิ์เลือกตั้งในทุกๆระดับ โดยเน้นไม่ให้มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง การบริหารชุมชนเป็นแบบประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยคนในชุมชนจะยึดมั่นคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม ปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันทั้งหมู่บ้าน โดยมีวัดหนองนกไข่เป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณี ได้แก่ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อวัด โรงเรียน หมู่บ้าน และชุมชนได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณีไทย เช่น งานแห่เทียนพรรษา

หมู่บ้านมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยมีกลุ่มและองค์กรที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน เพื่อเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเสพติด สังเกตการณ์รายงานพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยงภายในพื้นที่ คัดกรองผู้เสพเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟู เพื่อให้ปัญหาเสพติดในหมู่บ้านเบาบางและหมดสิ้นไป

ด้านเศรษฐกิจ มี 5 ตัวชี้วัด ชุมชนมีการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่าน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ ชุมชนได้มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และสามารถที่จะวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือนได้ รวมทั้งส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน พัฒนาสินค้าของชุมชนเป็นกลุ่มอาชีพ และมีวิสาหกิจชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมผู้ปลูกฝรั่ง และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากฝรั่ง วิสาหกิจชุมชนสวนปาล์มอินทรา กลุ่มอาชีพสตรีทำดอกไม้จันทน์ เป็นต้น เพื่อพยายามให้ชาวบ้านหารายได้เสริม ลดรายจ่ายในครัวเรือน และมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรของสตรีในชุมชน

ด้านการเรียนรู้ มี 7 ตัวชี้วัด ชุมชนมีการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่าน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีการดำเนินการจัดทำแผนชุมชน โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกไข่ โดยจะจัดการประชุมประชาคมรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านและมีการนำข้อมูล จปฐ. เพื่อนำไปใช้ทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งมีการประชุมเป็นประจำทุกปี โดยทุกๆครัวเรือนจะมีตัวแทนเข้าร่วมเวทีประชาคมอย่างน้อย 1 คนทุกครั้ง รวมไปถึงการจัดกิจกรรมประชุมต่างๆของทางหมู่บ้านเองด้วย ซึ่งผู้ที่มีเวลาว่างจากภารกิจของตนเองจะมาเข้าร่วมประชุมและกิจกรรมต่างๆอยู่เสมอ และมีเครือข่ายการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิเช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกระทุ่มแบน สำนักงานเกษตรอำเภอกระทุ่มแบน เป็นต้น และในหมู่บ้านมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ชาวบ้านเข้ามาเรียนรู้ จัดอบรมกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์การเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา เช่น การแปรรูปฝรั่งอบแห้ง การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ แปลงผักปลอดสารพิษ และชุมชนมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการส่งเสริมอาชีพ สัมมาชีพชุมชน เป็นต้น

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี 4 ตัวชี้วัด ชุมชนมีการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่าน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ชุมชนมีกิจกรรมส่งเสริมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำของตนเองและแหล่งน้ำส่วนร่วม มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการขยะโดยเริ่มจากการคัดแยกขยะ เพื่อนำเอาขยะหลายอย่างสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือขายมีราคา แยกไว้สำหรับขายสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่ครอบครัว ทำให้ในแต่ละครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้ประจำของตนเอง และมีการปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะในแม่น้ำ หรือตามถนน ซึ่งจะมีการให้ชาวบ้านมาทำความสะอาดหมู่บ้านร่วมกัน ในโครงการทำความสะอาด Big Cleaning Day เป็นประจำ ซึ่งทำให้ภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้านน่าดู สวยสะอาดตา เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการส่งเสริมการนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ เช่น ตะกร้าสานจากทางมะพร้าว ใบเตยสาน ของตกแต่งจากกะลามะพร้าว

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็น ดังนี้

1. ชาวบ้านบางคนไม่เข้าใจการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากยังขาดการฝึกอบรม และให้ความรู้ในแต่ละด้านของการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำงานเกษตรกรรม และทำงานนอกพื้นที่ อาทิเช่น รับจ้างทั่วไป จะไม่ค่อยมีเวลาได้เข้าอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับ

การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้ชาวบ้านกลุ่มนี้ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม จึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน

2. ชุมชนยังขาดการสร้างแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบปราชญ์ชุมชน ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสามารถนำการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนสร้างความเปลี่ยนแปลงของชุมชนไปสู่การพัฒนาในด้านต่างๆ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ชุมชนยังขาดการปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน อาทิเช่น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น โรคระบาดต่างๆ จึงส่งผลต่อการประกอบอาชีพ ช่องทางการขายสินค้าที่เปลี่ยนไป ชาวบ้านบางกลุ่มที่ไม่ถนัดในด้านเทคโนโลยีซึ่งเกิดจากการขาดการเรียนรู้ในด้านนี้

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไช ตำบลหนองนกไช อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็น ดังนี้

1. ควรมีการฝึกอบรมในด้านต่างๆ ที่สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น โดยได้การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกระทุ่มแบนเข้ามาให้ความรู้ในส่วนนี้ เพื่อให้ชาวบ้านได้เข้าถึงการพัฒนาหมู่บ้านในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ซึ่งต่อมากหมู่บ้านได้มีการตั้งศูนย์เรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชาวบ้านที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ได้ หรือเวลาว่างของชาวบ้าน ผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน จะส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อจะให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งผ่านการเรียนรู้ที่ผู้นำชุมชนปฏิบัติให้เห็นของจริง และมีการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการประสานงานระหว่างภายในชุมชน รวมไปถึงภาครัฐและเอกชน

2. ควรให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในการจัดอบรมสร้างแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบปราชญ์ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างแกนนำที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ และสามารถนำไปเสริมสร้างพลังการเคลื่อนไหวของชุมชน ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ให้ชุมชนสามารถจัดระบบการบริหารจัดการของชุมชนไปสู่เป้าหมายของชุมชนได้ด้วยตนเอง

3. ควรมีการอบรมสอนการใช้เทคโนโลยีให้แก่คนในชุมชนที่มีความสนใจเข้าร่วมอบรม เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ในการชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมจากทางภาครัฐ หรือคนในชุมชนที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านนี้ได้

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไช ตำบลหนองนกไช อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครสามารถนำผลการศึกษาวิจัยมาอภิปรายผล โดยใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตามเกณฑ์การประเมิน ศักยภาพ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด (กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน, 2562, หน้า 17-18) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้ 1) ด้านจิตใจและสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้ มีความสามัคคีและความร่วมมือ มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน มีกองทุนสวัสดิการแก่สมาชิก ยึดมั่นหลักการประชาธิปไตย มีคุณธรรม/จริยธรรม ปลอดภัยและเชื่อมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ จัดทำบัญชีครัวเรือน

ลดรายจ่ายและสร้างรายได้ รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย และมีวิสาหกิจชุมชน

3) ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้ มีข้อมูลของชุมชน ใช้ข้อมูลและแผนชุมชน ค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนาและปฏิบัติตามหลักการพึ่งตนเอง 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกลุ่มหรือองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้พลังงานทดแทน และมีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีดังนี้

ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้องขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ จึงเกิดการยกระดับการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความเป็นต้นแบบ โดยการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน ให้ประชาชนมีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต ซึ่งดำเนินการโดยเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา รวมทั้งการประสานงานระหว่างภาคีการพัฒนาในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ ราษฎร์ชาวบ้าน สถานศึกษา วัด เพื่อก่อให้เกิดแนวคิดการบูรณาการในด้านต่างๆ นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ เพื่อช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ ตามเกณฑ์การประเมิน ศักยภาพ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด ดังนี้

(1) ศักยภาพที่ 1 ด้านจิตใจและสังคม หมู่บ้านวังนกไข่ เป็นหมู่บ้านที่มีความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมของชุมชน โดยความสมัครใจของประชาชนในหมู่บ้าน ทุกกิจกรรมล้วนเกิดจากความต้องการของสมาชิกในหมู่บ้าน ซึ่งในทุกๆโครงการที่จะดำเนินการในหมู่บ้าน จะต้องผ่านการประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสอบถามความต้องการของประชาชน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมในทุกๆกิจกรรมทั้งกิจกรรมที่ทางหมู่บ้านดำเนินการเอง และกิจกรรมต่างๆที่ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานราชการ อาทิเช่น โครงการบูรณาการแผนชุมชน ที่ดำเนินการในพื้นที่ ทุกๆเวทีที่จัดขึ้นจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอแล้วยังได้โครงการที่ตรงตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านอีกด้วย รวมไปถึงกิจกรรมอื่นๆที่ดำเนินการในหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสรา ใจชื่อ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความก้าวหน้าควรต้องมีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ผู้นำหมู่บ้านซึ่งมีส่วนผลักดันและสนับสนุนให้สมาชิกในหมู่บ้านดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสมาชิกในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็ต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาและค้นหาปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงานพัฒนาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้

ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า “...การพัฒนาหมู่บ้านวังนกไข่จะยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งลูกบ้านส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ชาวบ้านจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยผมจะดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นได้ดูและทำตาม ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในศีลธรรม เสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นผู้นำจิตอาสาในการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านและตำบล...” (ผู้ใหญ่บ้านวังนกไข่, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 มิถุนายน 2566)

ชุมชนได้มีการตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้านขึ้นมาให้ประชาชนในหมู่บ้าน ได้ยึดถือปฏิบัติตามโดยข้อปฏิบัติทั้งหมดนั้นเกิดจากการร่วมกันคิด ร่วมกันเสนอ ในที่ประชุมประชาคม เมื่อทุกคนมีส่วนร่วมในการตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้าน จึงทำให้ทุกคนเห็นถึงความสำคัญและสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี และชุมชนได้ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน โดยการส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะนำมาพัฒนาชุมชนได้ รวมทั้งได้มีสวัสดิการหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกองทุนช่วยเหลือให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นสวัสดิการภายในชุมชนที่สามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภานุช ตรีเนตร (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ : กรณีศึกษาหมู่บ้านวังแสงใต้ ตำบลวังแสง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า ชุมชนบ้านวังแสงได้มีการออมเงินไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนทุกเดือนเพื่อนำไปให้กับสมาชิกที่ได้รับความเดือดร้อนกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำและปันผลคืนให้กับสมาชิกทุกปี ซึ่งกองทุนต่างๆที่ดำเนินงานประสบความสำเร็จ และชุมชนสามารถบริหารจัดการภายในชุมชนได้เอง

ชุมชนมีความตระหนัก เห็นความสำคัญ ศรัทธาและเชื่อมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ใช้สิทธิเลือกตั้งภายในและภายนอก ในกรณีที่มีการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอกหมู่บ้าน ในฐานะที่เป็นประชาชนที่ดี ประชาชนในหมู่บ้านวังนกไข่ได้มีการใช้สิทธิของตนเองในการเลือกบุคคลที่ต้องการอย่างสม่ำเสมอ และประชาชนในหมู่บ้านมีการรับฟังเสียงส่วนใหญ่ จึงทำให้ประชาธิปไตยในหมู่บ้านดำเนินไปได้ด้วยดี โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัญญา เคนาภูมิ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชน ตำบลโคกพระ ตำบลมะค่า และตำบลกุดไผ่จ้อ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า แนวทางการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่วิถีความเป็นประชาธิปไตย ดังนี้ ควรดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย พัฒนาคความรู้ และจิตสำนึกในประชาธิปไตย และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้พลเมืองเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และเรียนรู้ประชาธิปไตยจากภาคปฏิบัติ และปฏิรูปการศึกษา และสื่อมวลชนเพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ

ชุมชนมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี มีการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกัน โดยมีวัดหนองนกไข่เป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณี ได้แก่เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อวัด โรงเรียน หมู่บ้าน ชุมชนส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณีไทย และประชาชนในหมู่บ้านวังนกไข่ ช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้มีการขายและเสพยาเสพติด หมู่บ้านมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดโดยมีกลุ่มและองค์กรที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน เพื่อเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันการเข้าไปมีส่วนร่วมกับยาเสพติด สังเกตการณ์รายงานพฤติกรรม ของกลุ่มเสี่ยงภายในพื้นที่ คัดกรองผู้เสพเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟู เพื่อให้

ปัญหาเสพติดใน หมู่บ้านเบาบางและหมดสิ้นไป สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 กล่าวว่า “...ประชาชนในหมู่บ้านวังนกไข่มีความสามัคคีกัน ร่วมมือร่วมใจกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประเพณีของหมู่บ้านที่จัดงานถวายข้าวต้มมัด อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินฯ ที่วัดหนองนกไข่เป็นประจำในทุกปี ชาวบ้านก็ช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี เนื่องจากวัดหนองนกไข่ เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นที่ยึดเหนี่ยวของชาวบ้าน ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และชาวบ้านก็ช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการเสพ การขายเสพยาเสพติด โดยช่วยกันสอดส่อง และถ้าพบเห็นจะแจ้งมาที่ผู้นำชุมชนให้ดำเนินการต่อ และได้รับสนับสนุนการจากภาครัฐ จากกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อเป็นการรณรงค์ไม่ให้เกิดปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน...” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านวังนกไข่, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 มิถุนายน 2566)

(2) ศักยภาพที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ หมู่บ้านวังนกไข่ สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านรู้จักจัดบันทึกรายรับรายจ่ายของครัวเรือนตนเอง มีการแจกสมุดบันทึกรายรับ-รายจ่ายให้ในทุกๆครัวเรือน โดยที่ส่วนใหญ่จะนิยมใช้การจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างง่ายตามความสามารถของแต่ละคน เพื่อสังเกตพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองและคนในครัวเรือน ทำให้ได้เห็นถึงค่าใช้จ่ายทั้งที่จำเป็น และไม่จำเป็น เพื่อลดค่าใช้จ่ายส่วนที่ไม่จำเป็นลงไป ซึ่งอาจจะไม่ถูกต้องตามหลักบัญชี แต่ก็สามารถเป็นเครื่องมือให้ประชาชนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายของตนเองได้เช่นกัน รวมทั้งส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน ทำสัมมาชีพพัฒนาสินค้าของชุมชนเป็นกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มอาชีพเกษตรผู้ปลูกฝรั่ง และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากฝรั่ง กลุ่มอาชีพสตรีทำดอกไม้จันทน์ วิชาหกิจชุมชนสวนปาล์ม เป็นต้น เพื่อพยายามให้ชาวบ้านหารายได้เสริม ลดรายจ่ายในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชุดตา ชูศรีवास (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืน การพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ตลาดภายใน/ต่างประเทศ ส่งเสริมการระดมเงินออมในชุมชน และสนับสนุนการใช้กระบวนการสหกรณ์ และชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรของสตรีในชุมชน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า “...หมู่บ้านเราได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันพัฒนาสินค้าของชุมชนเป็นกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะการแปรรูปฝรั่ง เพราะราคามีขึ้นมีลงตามฤดูกาล ช่วงราคาลงก็นำฝรั่งมาแปรรูปเป็นฝรั่งอบแห้งเพื่อเพิ่มราคาและพยายามให้ชาวบ้านหารายได้เสริม ลดรายจ่ายในครัวเรือน จัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อจดบันทึกรายรับรายจ่าย มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จัดตั้งเมื่อปี 2558 โดยคณะกรรมการหมู่บ้านได้ศึกษาดูงานจากภายนอก จึงมีความเห็นร่วมกันว่าต้องการตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น เนื่องจากพบว่า บางครัวเรือนมีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและเกิดปัญหาหนี้ในระบบ” (ผู้ใหญ่บ้านวังนกไข่, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 มิถุนายน 2566)

(3) ศักยภาพที่ 3 ด้านการเรียนรู้ หมู่บ้านวังนกไข่ มีการจัดเก็บระบบฐานข้อมูลในชุมชน เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งประวัติหมู่บ้าน ข้อมูลสมาชิก กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ข้อมูลการปกครองของหมู่บ้าน ข้อมูลกองทุนต่างๆ ของหมู่บ้าน ฯลฯ โดยมีการบันทึกไว้อย่างเป็นระบบ และมีการดำเนินการจัดทำแผนชุมชน โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกไข่ ในการดำเนินการจัดการประชุมประชาคมรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านและมีการนำข้อมูล จปฐ. เพื่อนำไปใช้ทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรม

เป็นประจำทุกปี โดยทุกๆครัวเรือนจะมีตัวแทนเข้าร่วมเวทีประชาคมอย่างน้อย ๑ คนทุกครั้ง รวมไปถึงการจัดกิจกรรมประชุมต่างๆของทางหมู่บ้านเองด้วย ซึ่งผู้ที่มีเวลาว่างจากภารกิจของตนเองจะมาเข้าร่วมประชุมและกิจกรรมต่างๆอยู่เสมอ และในหมู่บ้านมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ชาวบ้านเข้ามาเรียนรู้ จัดอบรมกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์การเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา เช่น การแปรรูปฝรั่งอบแห้ง การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ตามธรรมชาติ เช่น ตะกร้าสานจากทางมะพร้าว ของตกแต่งจากกะลามะพร้าว และชุมชนมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการส่งเสริมอาชีพสัมมาชีพชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ คู่มือศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ กลุ่มงานส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน (2560, หน้า 26-27) ที่อธิบายว่า ศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ต่างๆที่เป็นการพัฒนาความรู้ในชุมชน เป็นที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของชุมชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนเพื่อทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง เป็นศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนที่ดำเนินการโดยประชาชนและเพื่อประชาชนที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีหลักการสำคัญของศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 1) เป็นแหล่งเรียนรู้ทุกด้าน ทุกรูปแบบ ไม่เน้นการเรียนรู้การสอนในห้องเรียน 2) เป็นศูนย์กลางที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งการพบปะสังสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือในการพัฒนาตนเองและชุมชน 3) เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า “...ด้านการเรียนรู้ หมู่บ้านวังนกไข่มมีการสืบทอดวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ที่สืบทอดมาจากอดีตมาจนถึงคนรุ่นหลังคือการทำเกษตรกรรม เพราะดินที่นี่เหมาะแก่การเพาะปลูก ผู้นำชุมชนและภาครัฐจึงส่งเสริมให้รวมกลุ่มขึ้นทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ผ่านปราชญ์ชุมชน เพื่อส่งต่อองค์ความรู้การทำเกษตรกรรมหรือการใช้ชีวิตให้กับคนในชุมชน รวมถึงผู้ที่สนใจ ...” (ผู้นำกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกฝรั่ง และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากฝรั่ง, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 มิถุนายน 2566)

(4) ศักยภาพที่ 4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมู่บ้านมีกิจกรรมส่งเสริมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำของตนเองและแหล่งน้ำส่วนร่วม มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการขยะโดยเริ่มจากการคัดแยกขยะ เพื่อนำเอาขยะหลายๆอย่างสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือขายมีราคา แยกไว้สำหรับขายสร้างรายได้เล็กน้อยๆ ให้แก่ครอบครัว ทำให้ในแต่ละครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้ประจำของตนเองได้ และมีการปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านรวมไปถึงเยาวชนรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะในแม่น้ำ หรือตามถนน ซึ่งจะมีการให้ชาวบ้านมาทำความสะอาดหมู่บ้านร่วมกัน ในโครงการทำความสะอาด Big Cleaning Day เป็นประจำมีการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้ภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้านน่าดู สวยสะอาดตา เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการส่งเสริมการนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ เช่น ตะกร้าสานจากทางมะพร้าว ของตกแต่งจากกะลามะพร้าว เป็นต้น สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3

กล่าวว่า “...ชาวบ้านร่วมกันไม่ทิ้งขยะในแม่น้ำลำคลอง รักษาสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ บ้านให้สะอาดเป็นประจำ ให้บริเวณพื้นที่บ้านสะอาดไม่มีขยะ มีการนำขยะจากธรรมชาติมาใช้ใหม่ เช่น การทำตะกร้าจากทางมะพร้าว ...” (ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านวังนกไข่, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 มิถุนายน 2566)

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีดังนี้

1. ชาวบ้านบางคนไม่เข้าใจการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากยังขาดการฝึกอบรม และให้ความรู้ในแต่ละด้านของการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำงานเกษตรกรรม และทำงานนอกพื้นที่ อาทิเช่น รับจ้างทั่วไป จะไม่ค่อยมีเวลาได้เข้าอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้ชาวบ้านกลุ่มนี้ไม่ค่อยให้ความสนใจ และไม่เกิดการเรียนรู้ต่อยอด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุชา พิมายนอก และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน บ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนในการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับครัวเรือนยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ชุมชนยังขาดการสร้างแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบปราชญ์ชุมชน ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในชุมชน และสามารถนำการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนสร้างความเปลี่ยนแปลงของชุมชนไปสู่การพัฒนาต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ชุมชนยังขาดการปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น โรคระบาดต่าง ๆ จึงส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพ ช่องทางการขายสินค้าที่เปลี่ยนไป ชาวบ้านบางกลุ่มที่ไม่ถนัดในด้านเทคโนโลยีซึ่งเกิดจากการขาดการเรียนรู้ในด้านนี้

แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แสดงความคิดเห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีดังนี้

1. ควรมีการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกระทุ่มแบนเข้ามาให้ความรู้ในส่วนนี้ เพื่อให้ชาวบ้านได้เข้าถึงการพัฒนาหมู่บ้านในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งต่อมาหมู่บ้านได้มีการตั้งศูนย์เรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชาวบ้านที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้อง

กับผลการวิจัยของ รัชต์วรรณ ประเสริฐศรี (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ในชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนบางศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ควรจัดอบรมชุมชนในหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน และเพิ่มหลักสูตรการลงมือการปฏิบัติจริง เนื่องจากประชาชนในชุมชนมีระดับพื้นฐานความเข้าใจทั้งด้านแนวคิด หลักการ และด้านการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจริงได้ยาก

2. ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในการจัดอบรมสร้างแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบปราชญ์ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างแกนนำที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ และสามารถนำไปเสริมสร้างพลังการเคลื่อนไหวของชุมชน ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ให้ชุมชนสามารถจัดระบบการบริหารจัดการของชุมชนไปสู่เป้าหมายของชุมชนได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความสุขให้ชุมชนของสำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน (2562 ,หน้า 41) ที่อธิบายว่า สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยจัดทำหลักสูตรและดำเนินการฝึกอบรมที่จะพัฒนาแกนนำสำหรับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เพื่อการสร้างภาวะผู้นำ และนำไปเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง จะนำไปสู่การร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านด้วยกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถนำไปเสริมสร้างพลังการเคลื่อนไหวของชุมชน ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. ควรมีการอบรมสอนการใช้เทคโนโลยีให้แก่คนในชุมชนที่มีความสนใจเข้าร่วมอบรม เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ในการชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมจากทางภาครัฐ หรือคนในชุมชนที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านนี้ได้

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

1) ควรมีการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการฝึกอบรมต่างๆ ในประเด็นที่สนใจ และควรมีไปศึกษาดูงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านอื่นๆต่อไปอย่างยั่งยืน พร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพึ่งพาตัวเองได้ ลดภาระและการพึ่งพาภาครัฐที่มากเกินไปจนความจำเป็น

2) ควรมีการฝึกอบรมผู้นำหมู่บ้านหรือปราชญ์ชุมชน เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาบทบาทของผู้นำหมู่บ้านหรือปราชญ์ชุมชนให้สามารถใช้อองค์ความรู้นี้ไปพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงผ่านโครงการต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐหรือเอกชน รวมทั้งควรสร้างทีมผู้นำรุ่นใหม่ให้เรียนรู้ควบคู่กับผู้นำรุ่นเก่าเพื่อความหลากหลายในบริบทของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ร่วมกันพัฒนาและสร้างเครือข่ายในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ควรมีโครงการส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างรายได้เสริมและเพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆให้แก่ชาวบ้านเป็นประจำ ผ่านการอบรมจากปราชญ์ชุมชนที่มีความถนัดในสาขาอาชีพนั้น หรือจากหน่วยงานภาครัฐสนับสนุน อาทิเช่น โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการจัดอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดอบรมส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน,สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน. (2562). การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความสุขให้ชุมชน. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก <https://nakhonphanom.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/21/2020/08.pdf>
- กรมการพัฒนาชุมชน,สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน. (2554). คู่มือการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ.กรุงเทพมหานคร: บีทีเอสเพรส.
- กรมการพัฒนาชุมชน,สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน. (2560). คู่มือศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก https://krabi.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/4/2021/06/คู่มือศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง_2.pdf
- นิสรา ใจชื่อ. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/research/153526.pdf>.
- รัชต์วรรณ ประเสริฐศรี. (2552). การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนันทบุรี. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก <http://library1.nida.ac.th/termpaper6/sd/2552/19707.pdf>
- วิชุดตา ชูศรีवास. (2559). การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก http://research.rpu.ac.th/wp-content/uploads/2017/08/Visutta-Chusriwart_2559.pdf
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2565). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบวบววิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง : โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- ศุภนุช ตรีเนตร. (2557). การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ : กรณีศึกษาหมู่บ้านวังแสงใต้ ตำบลวังแสง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก https://cscd.kku.ac.th/uploads/proceeding/070714_142733.pdf
- สัญญา เถณภูมิ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชน ตำบลโคกพระ ตำบลมะค่า และตำบลกุดไผ่จ้อ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก <http://www.graduate.ubru.ac.th/ubru-journal/assets/onlinefile/1436257335.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- อนุชา พิมายนอก และคณะ. (2558). ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน บ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2558Vol3No1_78.pdf